

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Honores.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

A vero nos coronatos ait Palmographus pro tuto circumseptos munimine: monitiones enim plurimum in orbem circumduci consueverunt.

DEDITIO. CAP. XLV.

Est & deditio signum clypeus, si caput ei summittatur, quod apud Appianum legas, ubi Afranii & Petreii turmæ quædam à Cæsare circumventæ, capita clypeis subjecere deditiois indicio. Alibi scuta supra caput sublata, & hujusmodi junctis umbonibus progressus oppugnationem ostendit: qualia Romæ passim in columnis & triumphalibus arcubus, aris, clypeisque conspiciuntur.

INITIUM PUGNÆ. CAP. XLVI.

Scuta vero hastis illiis pugnæ initium significabant: siquidem moris erat cum primum hostes collatis signis in propinquum ita processissent, ut jamjam pugna esset ineunda, ad concitandos milites uno eodemque tempore sub datum signum scuta percutere hastis, strepitu quam maximo possent excitato: quem morem apud Marcellinum invenias. Eundem morem hunc à Græcis observatum tradit Xenophon, sed ad Equos incitandos fieri solitum. Apud Philostatum etiam, ubi de expiationibus ad Achillis tumulum agitur, legere est, milites qui ad tumulum succederent, post hymnum, quem cecinissent, scuta hastis solitos incutere, quemadmodum in bello fieri solet, cujus hæc sunt verba: *ωρεσθησαν δε τῶ σήματι μετὰ τὸ ὕμνον, αἰσῆς μὲν: ὡσπερ ἐν πολέμῳ, περιμεδὲ πτότο.*

PLAUSUS. CAP. XLVII.

Quod vero milites initio pugnæ facere consueverunt, togati, fabula vel concione, quam spectatum vel auditum venissent, absoluta, scabellorum crepitem faciebant, eo scilicet plausu actoribus gratulati. Hinc apud M. Tullium oratione pro Cælio legas: *Deinde scabella concrepant, auleum tollitur.* Diciturque illud de Caligula apud Suetonium: *Et quondam tres consulares secunda vigilia in palatium accitit, multaq; extrema metuentes super pulpitum collocavit: deinde repente magno tibiærum & scabellorum crepitu, cum palla tunicaque talari profliit, & decantato canticò abiit.*

HONORES. CAP. XLVIII.

Clypeis unde nomen incidi, describere facta pulchra moris fuit, unde qui nihil adhuc strenue in bello gessissent, alba utebantur parma, de quo Virgilius: *Parmæ, inglorius alba.* Donabantur ab Imperatoribus honori militibus, atq; etiam diis, quare sæpius apud Livium legas, argentea clypea templis illata, ac diis dicata. Hic nonnulli vocabulum à sculptura factum voluere, quod in his omnino imagines haberentur, in qua quidem sententia Plinius est: *scutis enim (ait ille) qualibus apud Trojâ Clypei, etymon.* pugnatum est, continebantur imagines, unde & nomen habuerunt clypeorum, non, ut perversa Grammaticorum subtilitas voluit, à cluendo deduci. Sed quoniam in Grammaticos incidimus, inter clipeum per i, & clipeum per u, differentiam ponit Cornelius Fronto, clipeumque per u, quæ omnino ypsilon Græca est, imaginis esse dicit, per i vero armorum. Apud Virgilium tamen, *Mutemus clypeos* legas, ubi de armis dubio procul intelligendum. Sed & in iis imagines fuisse, Servius attestatur, qui Græcorum in Clypeis Neptunum, in Trajanorum Minervam pictam fuisse dicit. Sed nihil sit horum, quomodo se pro Trojanis venditassent, nisi Trojanorum insignia in clypeis apparuissent? Sedenim alii sunt, qui genus, non scriptioem, differentiam facere putarint: ait enim Labienus, clypeum neutro genere Imaginem significare, virili vero inter arma poni. A quo diversus est Pomponius dubii sermonis libro secundo, ubi Clypeus & Clypeum indistincto genere dici ait, sed litera differre, ut pugnatarium per i, Clipeum dicamus, imaginem vero per u, Clupeum, ut etiam ex Cornelio dicebamus. Eam vero differentiam improbat Charisius, qui Clipeus per i, & Clupeus per u, non alia ratione dici asseverat, quæ Maxumus & Maximus, Optumus & Optumus, propter communionem i & u literarum. Sane Clypeum utroq; genere pro scuto Virg. posuisse, agnoscit Nonius Marcellus, non malus author: *Arduentes* quippe *Clypeos*, & ita alibi, & nono: *Clypeum superintonat ingens*; Clypeum ingens recto casu indubitato legit Nonius, cui Servius assentitur, dum per hoc expressum ait illud Homericum *ἀρδόντες δὲ πύχ' Ἰνι δὲ τῶ*, quod etiam alibi Virgil. expressit: *Sonitum super arma debere.* Sed ut hæc Grammaticorum altercationes omittamus, quamvis hæc tibi doctissime Nicolæ, numquam displicue-

plicuere, de significato rei potius agamus. Dedicabatur sane Clypeus iis, qui grave aliquod periculum à Republica propulsassent, sustulissentque; penitus, propugnationis defensionisque memoriam: hisque rem gestam imaginibus explicabat. Denique hoc non tantum de militaris Clypei forma intelligendum est, quantum de quacumque dedicatione in alicujus præclari viri memoriam posita, & vel sculpta, vel inscripta ad posterorum memoriam: cujusmodi marmorea æneaque tabulae & Romæ & alibi adhuc superant, quæ omnia Clypei cognomentum usurparunt. Trahit vero me gestæ rei tam præclara magnitudo. ut *πύργων*, sed forsitan non importune dicam, qualianam essent, quæ clypeos hujusmodi mererentur. In longa sane tempora spectatus est clypeus aureus in Romana Curia collocatus, qui senatus totius iudicio in D. Claudii honorem affixus erat, quod ille ut primum Imperator salutatus est, tricena xx. millia Barbarorum, qui adversus Imperium Romanum arma sumptuerant, naviumque, si Pollioni credimus, duo millia felicissimo successu delevit, adeoque attrivis, ut paucos ad solum patrium redire permiserit. Extat adhuc exemplum ejus epistolæ, quæ ita scribitur: *Claudius Broccho. Delevimus trecenta viginti millia; duo millia navium merimus, & quæ sequuntur.* Adducit hoc in memoriam, quod duodecimo de bello Macedonico apud Livium legitur, clypea arata ab A. D. C. P. Claudio, & P. Sulpitio Galba posita. In codicibus vetustis manuscriptis clypea arata legi. Quod vero ad arma pertinet, Pœni quoque clypeos ex auro facitavere, sculptis imaginibus, & secum in castris tulere.

LACONES. CAP. XLIX.

*In clypeis
piæ, vel
inscrip.*

ET literæ nonnumquam singulæ, hieroglyphicorum munus explevere: Apud Romanos id frequentissimum, in omnibus fere familiis appellandis. Sedenim de his dicere, tam longum quam superfluum esset. Id unum, quod ad arma pertinet, dicam, A literam in Lacedæmoniorum scutis notatam, populum eum significasse.

MESSENIUM. CAP. L.

AT in Messeniorum clypeis, qui & ipsi clarissimi olim extitere, M descriptum erat, sui & ipsius populi significatione.

MOROSITAS. CAP. LI.

*Dionysii
dilectum.*

Quod ideo non sum referre gravatus, quia arrepta hinc occasio est in argutum Dionysii dictum illabendi. Erat in antiquorum fortibus M. litera morositatis & stoliditatis signum, unde proverbium, *ἐλαχες* & M, *obvenit tibi M*, objectumque aliquando Dionysio cavilli vice, cui fors obvenerat M. *μωρολογίς Διόνυσος*, cui tamen & vase, & vero de se præfatio respondit ille, *μωρολογίς* Quamquam ex eo quod res optime successit Dionysio, proverbium illud, *Sortitus es M*, de Callidis, & longe majora quam in hominum spe, aut opinione fuerint attentantibus, dici mox ceptum.

Proverb.

DE Σ. ET Κ. CAP. LII.

Ad demus illud Σ, signum in Equos impressum apud Græcos curiosiores, indicasse ejus generis Equos, qui Samphoræ vocabantur. Imo quia Σ, illis in usum fuerat, eo sunt nomine nuncupati, vocabulo ipso notæ hujusmodi signum præ se ferente, uti Koppatix, quibus κ generis erat signum. Fuerunt enim, ait Eustathius, qui κδπητα literam κδπητα nominarent, uti nunc Theutones plerique omnes Papa scribunt, & Popa enunciant. Ita Dorienfes Στγμα, σα dicebant, ut apud Athenæum. Samphora igitur à ferendo Στγμα.

NEFASTUS. CAP. LIII.

*N. l. quid.
N. d. quid.*

ET ne singulas literarum notas alieno loco commemorem, subsequenti in ordine literæ M, significatum in Pontificum libris tantum liceat addidisse: per eam siquidem nefasti dies notabantur. Notum illud, N. l. pro non liquere, positum in judiciis. Et N. d. neci datum interpretari, quod nihil non fati constat. Verum illud non importune addiderim, Neci datum intelligi, sine vulnere mortuum, ut puta veneno, aut fame, sed hæc tamen auctores confudere.

SALII. CAP. LIV.

DE Saliis, quorum insigne esset thorax aeneus, & Ancile in dextera manu, in lava vero Pelto, cum historia sit scholis omnibus notissima, supervacaneum judicavi plura repetere.